

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті проаналізовано теоретико-методологічні проблеми професійної підготовки керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності; показано необхідність професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційної економічної діяльності.

Ключові слова: освіта, професійна підготовка, інноваційна економічна підготовка, майбутні керівники навчальних закладів.

В статье проанализированные теоретико-методологические проблемы профессиональной подготовки руководителей предприятий, учреждений и организаций в сфере образования и производственной учебы к инновационной экономической деятельности; показано необходимость профессиональной подготовки будущих руководителей учебных заведений к инновационной экономической деятельности.

Ключевые слова: образование, профессиональная подготовка, инновационная экономическая подготовка, будущие руководители учебных заведений.

Theoretical-methodological problems of professional preparation of enterprises managers, establishments and organizations in the field of education and productive studies to conducting innovative economic activity on the modern stage of development of higher education have been analysed in the article. The problem of necessity of future managers professional preparation to conducting innovative economic activity has been reflected.

Keywords: education, professional preparation, innovative economic preparation, future managers of educational establishments.

Соціально-економічні трансформації, процеси глобалізації, інтеграції, демократизації та інформатизації суспільства висувають принципово нові вимоги до інноваційної економічної діяльності майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання. Сьогодні спостерігається стала залежність між ефективним розвитком навчальних закладів і якістю професійної підготовки їх керівників з інноваційної економічної діяльності, що здебільшого визначається не тільки обсягом засвоєних ними знань, які швидко змінюються, особливо у господарсько-економічній сфері, а рівнем розвитку мислення, умінням самостійно навчатися впродовж життя, здійснювати самоконтроль за виконанням власних дій, безперервно самовдосконалюватися.

Дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців приділяється належ-

на увага, зокрема таким її аспектам, як: методологічні основи сучасної філософії освіти (В.П. Андрущенко, В.Г. Кремень, І.А. Зязюн та ін.); проблеми неперервної професійної освіти (С.У. Гончаренко, Н.Г. Ничкало, С.О. Сисоєва та ін.); теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі (А.М. Алексюк, С.І. Архангельський, М.Б. Євтух, В.А. Козаков та ін.); професійна підготовка майбутніх фахівців сфери менеджменту (О.М. Бесєдін, В.Є. Берека, В.В. Годін, Л.І. Даниленко, В.М. Нагаєв, О.Г. Романовський, В.С. Пікельна, та ін.); маркетингу у вищій освіті (С.О. Багрецова, І.С. Березін, Н.Д. Голдобін, Ф. Котлер, В.М. Огаренко, О.П. Панкрухін, О.В. Сагінова); психолого-педагогічних засадах професійної підготовки фахівців у країнах Західної Європи та США (Н.В. Абашкіна, В.М. Базуріна, Т.М. Десятов, Ю.В. Кіщенко, Л.П. Пуховська,

А.А. Сбруєва); проектування педагогічних систем і технологій (В.П. Безпалько, В.В. Краєвський, І.Я. Лернер, С.О. Сисоєва); теоретичних основах модульного (А.М. Алексюк, І.І. Бабін, Л.І. Костельна, Г.В. Мельниченко, А.В. Фурман, П.А. Юцявичене), модульно-рейтингового навчання (В.І. Бондар) і кредитно-модульної системи організації навчального процесу (Я.Я. Болубаш, І.В. Мороз, П.І. Сікорський, М.Ф. Степко, Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, В.Д. ШИНКАРУК).

Мета статті – розглянути теоретико-методологічні проблеми професійної підготовки керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності.

Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства [2, с.232].

Інноваційна за змістом і характером динаміка світових суспільних процесів вимагає від України вибору новітньої моделі подальшого розвитку сфери освіти та мобілізації суспільних ресурсів для її реалізації. Інновації (від. лат. *innovatio* – поновлення, зміна, нові досягнення галузі технології чи управління, призначені для використання в інвестиційній чи фінансовій діяльності підприємства [3, с.238] стають тим механізмом, який дає можливість здійснити в усіх галузях господарства процес випереджального розвитку і забезпечити приєднання України до високотехнологічних держав.

Сфера освіти сьогодні стає самостійною гілкою господарства кожної країни, оскільки рівень освіти суттєво впливає на економіку, яка використовує інтелектуальні ресурси. Основні напрями та вимоги до сучасної організації професійної підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності ґрунтуються на положеннях Конституції України, Законів України „Про вищу освіту” (2002 р.), Концепцією розвитку економічної освіти в Україні (2004), окремі аспекти підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання висвітлено в документах: “Про інноваційну діяльність” (2002 р.),

„Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” (2003 р.) та ін.

Професійна інноваційна економічна підготовка керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання сьогодні потребує модернізації фундаментальних положень, оскільки економіка нашої країни зазнала значних змін, які пов’язані з розвитком ринкових відносин, процесами глобалізації, євроінтеграції та інформатизації суспільства. Сучасна економічна професійна підготовка має спрямовуватись на формування фахівців нової генерації, здатних до інноваційної діяльності в реаліях глобальної економіки, в бажанні отримання економічної автономії навчальними закладами. Все це вимагає якісних змін у професійній підготовці магістрів управління навчальним закладом, зокрема, в організації процесу отримання, засвоєння професійних знань і набуття навичок їх застосування в практичній діяльності.

Сучасний період інноваційних економічних змін відрізняється відходом від уніфікованої освіти та супроводжується тенденцією до освітньої різноманітності, інтеграційними міждисциплінарними процесами. Отже, специфіка розвитку сучасних освітніх закладів, вимагає впровадження керівниками в діяльність навчальних закладів освітніх послуг в ринкових умовах розвитку. Важливе місце у цьому процесі займає інноваційна економічна підготовка майбутніх управлінців навчальних закладів, що вирішальним чином впливає на результативність модернізації українського освітнього простору, оскільки вивести навчальний заклад на новий якісний рівень зможуть лише компетентні керівники з високорозвиненою управлінською рефлексією, здатні сприймати нові знання, схильні до наукових пошуків, до прояву власної активності в теоретичному і методичному забезпеченні впроваджених в освітянську практику економічних інновацій.

Разом із тим, у світлі глобалізаційних, інтеграційних і соціокультурних процесів у суспільстві сталого розвитку набувають вимоги комплексного дослідження проблеми підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності в теоретичному і методичному аспек-

тах. Зокрема, розробки й обґрунтування потребують концепція, модель такої підготовки, критерії та умови її ефективної реалізації у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації для формування інноваційної економічної підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання.

Специфічною ознакою організації навчально-виховного процесу магістрів із спеціальності “Управління навчальним закладом” у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації в умовах впровадження інноваційних технологій у сферу менеджменту освіти є спрямування вектора інноваційної економічної підготовки на їх всебічний розвиток у сучасному середовищі, на підвищення соціальної, особистісної, практичної та професійної значущості інноваційно-економічної складової такої підготовки. У зв’язку з цим практика підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах має низку невирішених проблем, пов’язаних з методологією проектування системи застосування інноваційних економічних технологій у підготовці магістрів управління навчальним закладом із засобами підвищення компетентності викладачів і магістрів щодо використання інноваційних економічних технологій в навчальному процесі; з організаційно-методичними умовами впровадження інноваційних економічних технологій у навчальний процес. Це зумовлює наявність у вищих навчальних закладах суперечностей, які впливають на якість підготовки магістрів управління навчальним закладом до інноваційної економічної діяльності. Необхідно зауважити, що керівники навчальних закладів недостатньо підготовлені до управління інноваційною економічною діяльністю, слабо орієнтуються у пошуку шляхів залучення інвестицій, недостатньо розуміють необхідність модернізації управлінського процесу, зумовлених сучасною нормативно-правовою базою держави. Розв’язання даних проблеми є не лише потребою часу, а й необхідністю щодо забезпечення вищого рівня управління освітньою діяльністю, особливо в період переорієнтації державної політики на окрему людину

з індивідуально-стимулюючою та інвестиційною спрямованістю.

Аналіз наукових джерел і педагогічної практики професійної підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності засвідчив наявність низки суперечностей, а саме між:

- соціальним замовленням щодо якісної підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності у вищих навчальних закладах професіоналів, конкурентоспроможних на ринку праці і відсутність такої підготовки на етапі магістратура;

- впровадження нових технологій інноваційної економічної діяльності у вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладах та недостатнім їх використання в навчальному процесі;

- необхідність цілеспрямованого інноваційного економічного розвитку і самовдосконалення професіоналізму самих керівників навчальних закладів та зорієнтованістю вітчизняної системи сучасної професійної освіти на традиційну їх підготовку.

Подолання цих суперечностей потребує розробки й обґрунтування теоретико-методологічних основ підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності, а саме: розробці моделі, змісту форм і методів їх підготовки.

Відсутність теоретичних основ професійної підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності та методичних рекомендацій щодо створення організаційно-методологічних умов підтримки освітніх економічних інновацій гальмують процес їх розвитку.

Теоретичне осмислення трансформаційних процесів сучасного світу можливе лише за умови пізнання фундаментальних основ функціонування й розвитку національних господарств, їх взаємозв’язків та взаємозалежності, потребує розуміння тенденцій розвитку загальноцивілізаційного процесу. Такий підхід обумов-

лює необхідність підготовки високопрофесійних, творчо мислячих фахівців, здатних вчитися, аналізувати і зіставляти економічні процеси, робити правильні висновки і діяти відповідно до нових умов [1, с.9].

Підготовка магістрів із спеціальності "Управління навчальним закладом" повинна бути спрямована на формування їх готовності до професійної інноваційної економічної діяльності. Досягнення цієї мети можливе за умови реалізації у навчальному процесі системи загальнопедагогічних і спеціальних принципів, що відносяться до цілей і змісту професійної підготовки з інноваційних економічних технологій магістрів управління навчальним закладом, відображають комплексний підхід до такої підготовки, розкривають особливості вдосконалення викладацької діяльності і характеризують самостійну навчально-пізнавальну діяльність підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності.

Підготовка майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності є складною системою, метою якої є самостійне виконання майбутнім управлінцем інноваційної економічної діяльності. Підготовка магістрів із спеціальності "Управління навчальним закладом" до інноваційної економічної діяльності має соціальне, особистісне, дидактико-когнітивне, культурологічне і професійне значення. Теоретичними основами побудови концепції підготовки майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності є сучасні освітні парадигми (антропологічна, гуманістична, гуманітарна, культурологічна), концепції (неперервної професійної педагогічної та економічної освіти, особистісно-орієнтованої освіти) та підходи (аксіологічний, акмеологічний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, системний). Професійна підготовка майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності зумовлюється характером діяльності управлінця навчальним закладом,

яка виходить за класичні межі і поєднується з дослідницькою, науково-методичною, господарсько-економічною, а також соціально-управлінською діяльністю.

Аналізуючи феномен трансформацій сучасних суспільств – світ, який швидко змінюється від зіткнення з новими цінностями і технологіями, з новим стилем життя і засобами масової комунікації, вимагає зовсім нових ідей і аналогій, класифікацій та концепцій [4, с.5].

Підводячи підсумки ми прийшли до висновків, що підготовка майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання до інноваційної економічної діяльності набуває ефективності, якщо: здійснюється відповідно до розроблених і обґрунтованих теоретико-методологічних засад, які розкривають напрями подолання протиріч у підготовці майбутніх керівників підприємств, установ та організацій у сфері освіти та виробничого навчання і забезпечення їх здатність до інноваційної економічної діяльності, а зміст форми і методи підготовки забезпечать здатність до ефективної економічної діяльності в ринкових умовах, сприймання інновацій під час фінансово-господарської діяльності у сфері освіти.

Література

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підруч. / Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. ; за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 703 с.
2. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / за заг. ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – К. : Форум, 2003. – 950 с.
3. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. – Львів : Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 714 с.
4. Неперервна педагогічна освіта: сучасні парадигми та технології їх реалізації : матеріали виїзн. засід. наукової школи з проблем творчості і технологій у неперервній професійній освіті (Хмельницький, 14-16 трав. 2009 р.) : наук. вид. / за ред. С. О. Сисоєвої. – Хмельницький, 2009. – 339 с.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2011